

HRVATSKI SAVEZ UDRUGA INVALIDA RADA
CROATIAN ASSOCIATION OF SOCIETIES OF DISABLED WORKERS

i dalje s ružom

HRVATSKI SAVEZ UDRUGA INVALIDA RADA

PROVODI PROJEKT

**„INFORMIRANI,
OSVJEŠTENI
I AUTONOMNI“**

financira Grad Zagreb

BUDI INFORMIRAN, OSVIJEŠTEN I AUTONOMAN - javi se u Hrvatski savez udruga invalida rada.

Hrvatski savez udruga invalida rada - HSUIR

djeluje od 1967. godine s ciljem unapređenja društvenog položaja invalida rada, prevencije nastanka ozljeda na radu, zaštite prava invalida rada i svih osoba s invaliditetom. Jedna od glavnih aktivnosti Saveza je pravno informiranje i savjetovanje, a praksa pokazuje da unatoč kontinuiranom informiranju invalidi rada i osobe s invaliditetom često nisu upoznate ili nedovoljno poznaju svoja prava koja im pripadaju čime su dovedeni u situaciju pravne nesigurnosti i nemogućnosti ostvarivanja pripadajućih prava. Zakonska regulativa osoba s invaliditetom zbog svoje širine i čestih izmjena je nejasna i teško primjenjiva bez objašnjenja pravnog stručnjaka.

Što je invalidnost?

Invalidnost postoji kada je kod osiguranika zbog promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem radna sposobnost trajno smanjena za više od polovice u odnosu na zdravog osiguranika iste ili slične naobrazbe i sposobnosti. Poslovi prema kojima se ocjenjuje sposobnost za rad osiguranika obuhvaćaju sve poslove koji odgovaraju njegovim tjelesnim i psihičkim sposobnostima, a smatraju se odgovarajućim njegovim dosadašnjim poslovima.

Tko može ostvariti pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja?

Tjelesno oštećenje postoji kada kod osiguranika nastane gubitak, bitnije oštećenje ili znatnija onesposobljenost pojedinog organa ili dijelova organa što otežava normalnu aktivnost organizma i zahtjeva veće napore u obavljanju životnih potreba, bez obzira na to uzrokuje li ono ili ne uzrokuje invalidnost. Pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja stječe osiguranik kod kojega tjelesno oštećenje od najmanje 30% nastane kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

Što je to smanjena radna sposobnost?

Smanjena radna sposobnost postoji kod osiguranika zbog trajnih promjena u zdravstvenom osiguranju nije više sposoban raditi na poslovima svojeg zanimanja niti 3,5 sati dnevno. U slučaju kada se utvrdi smanjena radna sposobnost, za više od polovice“ prema zdravom radniku iste sprema, ocjenjuje se da li kod osiguranika postoji preostala radna sposobnost, odnosno može li se s obzirom na starosnu dob (mlađi od 55 godine života), zdravstveno stanje te naobrazbu i sposobnost profesionalnom rehabilitacijom osposobiti za druge poslove s punim radnim vremenom.

Što je djelomičan gubitak radne sposobnosti?

Kada kod osiguranika ne postoji potpuni gubitak radne sposobnosti, za one osiguranike koji s obzirom na svoju starosnu dob (mlađi od 55 godine života), zdravstveno stanje, naobrazbu i sposobnost, mogu raditi, na prilagođenim poslovima“ u odnosu na poslove koje su radili do smanjenja radne sposobnosti i za koje se ocjenjuje promjena u preostaloj radnoj sposobnosti, jer mogu raditi najmanje 70% radnog vremena na prilagođenim poslovima iste ili slične stručne sprema koji odgovaraju dosadašnjim poslovima.

Što je potpuni gubitak radne sposobnosti?

Trajni gubitak sposobnosti za svaki rad bez preostale radne sposobnosti.

Tko je invalid rada?

Osiguranik koji je na osnovi smanjenja radne sposobnosti, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, ostvario pravo na invalidsku mirovinu ili pravo na profesionalnu rehabilitaciju.

Kada postoji neposredna opasnost od nastanka smanjenja radne sposobnosti?

Kada pri obavljanju određenih poslova uvjeti rada, bez obzira na mjere zaštite na radu koje se primjenjuju ili se mogu primijeniti, utječu na zdravstveno stanje i radnu sposobnost osiguranika, toliko da je prijeko potrebno radi sprječavanja nastanka smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, premjestiti ga na drugi posao primjeren njegovoj razini obrazovanja na kojemu može raditi s radnim naporom koji ne pogoršava njegovo zdravstveno stanje.

Kada se donese takva ocjena poslodavac je u skladu s propisima o radu dužan radnika rasporediti na druge poslove primjeren njegovoj naobrazbi i sposobnosti.

Što je profesionalna rehabilitacija?

Profesionalna rehabilitacija je skup mjera i aktivnosti prema propisima o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, a koje se provode radi osposobljavanja invalida rada za rad uz očuvanje njegove preostale radne sposobnosti.

Tko može i koji su uvjeti za ostvarivanje prava na profesionalnu rehabilitaciju?

Pravo na profesionalnu rehabilitaciju obvezno stječe osiguranik ili osigurana osoba (radnik koji je u radnom odnosu, obrtnik i osiguranik koji obavlja samostalnu profesionalnu djelatnost) kod kojeg nastane smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost prije navršene 55. godine života, uz uvjet mirovinskog staža ostvarenog do dana nastanka smanjene radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost. Osiguranici kod kojih je uzrok smanjene radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost ozljeda na radu ili profesionalna bolest, pravo na profesionalnu rehabilitaciju ostvaruju neovisno o mirovinskom stažu.

Tko provodi profesionalnu rehabilitaciju?

Profesionalnu rehabilitaciju osiguranika kojemu je priznato pravo prema ZOMO, provodi centar za profesionalnu rehabilitaciju.

**PRAVA IZ ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU
NN 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18,
102/19**

Invalidi rada mogu se osposobljavati za poslove za koje se traži isti ili niži stupanj stručne spreme u odnosu na posao na kojemu je radio prije nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, budući da osposobljavanje za rad na drugome poslu ima za svrhu očuvanje radne sposobnosti u okviru naobrazbe osiguranika prije nastanka smanjenja radne sposobnosti.

Kao iznimka, omogućeno je osposobljavanje za rad na drugom poslu za koji se traži viši stupanj stručne spreme u odnosu na stručnu spremu koja se tražila za posao na kojemu je osiguranik radio prije nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost.

Cilj ove odredbe je motiviranje osiguranika za korištenje prava na profesionalnu rehabilitaciju i proširivanje kruga poslova na koje se može zaposliti nakon provedene rehabilitacije te poticanje interesa poslodavaca na zapošljavanje rehabilitiranih invalida rada.

Mirovina može biti:

- starosna
- prijevremena starosna mirovina
- invalidska mirovina
- privremena invalidska mirovina
- obiteljska mirovina

STAROSNA MIROVINA

(najmanje 15 godina staža)

GODINA	GODINE ŽIVOTA	
	god.	mj.
2019.	62	4
2020.	62	8
2021.	63	0
2022.	63	4
2023.	63	8
2024.	64	0
2025.	64	4
2026.	64	8
2027.	65	0

Pravo na starosnu mirovinu stječe osiguranik kada navrší 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža (uvjeti na snazi do 31. prosinca 2027. - članak 33. ZOMO). U prijelaznom razdoblju od 2019. do 2026. godine žene ostvaruju pravo na starosnu mirovinu prema povoljnijim uvjetima, s nižom starosnom dobi.

PRIJEVREMENA STAROSNA MIROVINA

GODINA	GODINE ŽIVOTA		GODINE STAŽA	
	god.	mj.	god.	mj.
2019.	57	4	32	4
2020.	57	8	32	8
2021.	58	0	33	0
2022.	58	4	33	4
2023.	58	8	33	8
2024.	59	0	34	0
2025.	59	4	34	4
2026.	59	8	34	8
2027.	60	0	35	0

Pravo na prijevremenu starosnu mirovinu stječe osiguranik kada navrší 60 godina života i 35 godina mirovinskog staža (uvjeti do 31. prosinca 2027. - članak 34. ZOMO). U prijelaznom razdoblju od 2019. do 2026. godine žene ostvaruju pravo na prijevremenu starosnu mirovinu prema povoljnijim uvjetima, s nižom starosnom dobi.

INVALIDSKA MIROVINA

Da bi osiguranik mogao ostvariti pravo na invalidsku mirovinu moraju biti ispunjeni sljedeći uvjeti:

- postojanje djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti
- uvjet staža

OBITELJSKA MIROVINA

Članovi obitelji umrlog osiguranika imaju pravo na obiteljsku mirovinu ako je osiguranik nakon kojeg ostvaruju pravo na mirovinu:

- navršio najmanje 5 godina staža osiguranja (radnog staža) ili najmanje 10 godina mirovinskog staža (radnog i posebnog staža, npr. u domobranima)
- ispunjavao uvjete dužine mirovinskog staža za stjecanje prava na invalidsku mirovinu ili
- bio korisnik starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine ili
- bio korisnik prava na profesionalnu rehabilitaciju.

Ako je smrt osiguranika ili osigurane osobe nastala zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, članovi obitelji imaju pravo na obiteljsku mirovinu bez obzira na dužinu mirovinskog staža osiguranja osiguranika.

Stož osiguranja s povećanim trajanjem NN 115/18

Zakonom o stažu osiguranja s povećanim trajanjem proširen krug osiguranika – osoba s invaliditetom:

- slijepe osobe, gluhe osobe, gluhoslijepe osobe
- oboljeli od distrofije i srodnih mišićnih i neuromišićnih bolesti
- oboljeli od paraplegije, cerebralne i dječje paralize, multiple skleroze i srodnih bolesti
- oboljeli od reumatoidnog artritisa i drugih sustavnih upalnih bolesti zglobova i vezivnog tkiva (ankilozantni spondilitis, psorijatični artritis, seronegativni artritis, sistemski eritemski lupus, sklerodermija i polimiozitis/dermatomiozitis)
- osobe kod kojih postoje funkcionalni poremećaji zbog kojih se ne mogu samostalno kretati bez uporabe invalidskih kolica
- osobe s Downovim sindromom

Status osiguranika – osobe s invaliditetom utvrđuje se na zahtjev osiguranika u upravnom postupku rješenjem koje donosi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje na temelju nalaza i mišljenja koje donosi Zavod za vještačenje profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Na svakih 12 mjeseci staža osiguranja računa se kao 15 mjeseci pravo na snižavanje dobne granice za starosnu mirovinu za 1 godinu za svakih 5 godina provedenih u osiguranju (npr. 25 godina rada = 5 godina ranije ostvarivanje uvjeta za starosnu mirovinu) računa se i po osnovi zaposlenja s nepunim radnim vremenom.

Može li umirovljenik uz korištenje mirovine i raditi?

Odredbom članka 99. Zakona o mirovinskom osiguranju propisano je da se korisniku mirovine koji se zaposli ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza osiguranja, isplata mirovine obustavlja.

Istim člankom su propisani i izuzeci, odnosno isplata mirovine se neće obustaviti:

- korisnicima starosne mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, koji nakon ostvarenja prava na starosnu mirovinu nastave raditi do polovice punog radnog vremena ili se zaposle do polovice punog radnog vremena
- korisnicima prijevremene starosne mirovine koji se nakon ostvarenja prava na mirovinu zaposle (mora doći do prestanka radnog odnosa, odnosno osiguranja)
- korisnicima starosne mirovine za dugogodišnjeg osigurani-ka koji nakon ostvarenja prava na mirovinu nastave raditi do polovice punog radnog vremena ili se zaposle do polovice punoga radnoga vremena
- korisnicima invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ili zbog djelomičnoga gubitka radne sposobnosti – kad se zaposle isplaćuje se umanjena mirovina po mirovinskom faktoru 0,5 (za vrijeme nezaposlenosti utvrđuje se po mirovinskom faktoru 0,8)
- korisnicima invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ili zbog djelomičnoga gubitka radne sposobnosti uzrokovane ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću – kad se zaposle isplaćuje se umanjena mirovina po mirovinskom faktoru 0,6667
- korisnicima invalidske mirovine zbog profesionalne ili opće nesposobnosti za rad ostvarene prema Zakonu o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji koji obavljaju poslove upravitelja zadruge, kada te poslove obavljaju bez plaće i naknade
- korisnicima starosne mirovine ostvarene ili određene prema posebnim propisima o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba/zaposlenika na poslovima razminiranja – moguć rad do 4h uz isplatu mirovine u punom iznosu ili rad do 8h uz isplatu mirovine umanjene za 50%

- korisnicima mirovine koji na temelju ugovora o sezonskom radu obavljaju privremene odnosno povremene sezonske poslove u poljoprivredi prema posebnim propisima – do 90 dana u kalendarskoj godini (korisnicima kod kojih je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti bio bi obavezan kontrolni pregled)
- korisnicima koji ostvaruju drugi dohodak, odnosno obavljaju drugu djelatnost
- fizičkim osobama koje obavljaju domaću radinost i sporedno zanimanje

Za korisnike mirovine, postoji mogućnost obavljanja određenih poslova i bez stupanja u radni odnos po osnovi ugovora o djelu prema Zakonu o obveznim odnosima.

U slučaju rada po ugovoru o djelu korisnik mirovine ne gubi pravo na isplatu mirovine. Predmet ugovora o djelu ne mogu biti poslovi koji, s obzirom na narav i vrstu rada te ovlasti poslodavca, imaju obilježja poslova za koji se zasniva radni odnos, odnosno za koje postoji obveza sklapanja ugovora o radu. Ugovor o djelu se može sklopiti za izvršenje određenog, jednokratnog posla za ugovorenu naknadu. Izvođač posla ili djela radi za naručitelja posla samostalno i neovisno o naručitelju posla, ne radi pod nadzorom, uputama ili u organizaciji i radnom vremenu kojega određuje naručitelj posla. Nije nužno da izvođač osobno obavi posao i radi u svom raspoloživom vremenu. Izvođač posla odlučuje o mjestu i prostoru u kojemu će obavljati posao.

Kod ugovora o djelu bitan je rezultat rada.

Ako je naručitelj posla poslodavac, odnosno osoba koja obavlja registriranu djelatnost, ugovor o djelu se ne smije sklopiti za poslove koji su iz osnovne djelatnosti poslodavca. Za razliku od ugovora o djelu, ugovor o radu sklapa se za obavljanje poslova koji pretpostavljaju u pravilu kontinuirani rad iz djelatnosti poslodavca, u organizaciji poslodavca i radnom vremenu koje odredi poslodavac, s njegovom opremom i sredstvima za rad, a rad se obavlja osobno. Poslodavac je odgovoran trećima za rezultat rada, a ne radnik.

Prema odredbama Zakona o doprinosima, poslodavci, odnosno isplatitelji primitka po ugovoru o djelu su od 1. siječnja 2009. do 31. prosinca 2016. godine bili oslobođeni od plaćanja doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje u slučaju sklapanja ugovora o djelu s korisnikom mirovine. Isplatitelj primitka, kojeg ostvari korisnik mirovine je u navedenom razdoblju s osnova obavljenoga posla po ugovoru o djelu plaćao samo porez na dohodak i prirez porezu na dohodak.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2017. godine, uvedena je obveza plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje od 10% na primitke koje ostvare umirovljenici koji rade na ugovor o djelu, kao npr. članovi skupština i nadzornih odbora, akviziteri, prevoditelji, konzultanti i sl. (koji ostvaruju tzv. drugi dohodak). Također je istim zakonom uvedena obveza plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje i umirovljenicima koji obavljaju domaću radinosti ili dopunsko zanimanja sukladno odredbama Zakona o obrtu.

Ako ostali korisnici mirovine stupe u radni odnos ili počnu obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje, obustavlja im se isplata mirovine dok traje radni odnos ili obavljanje djelatnosti. Isplata mirovine se ponovno uspostavlja s danom prestanka zaposlenja, ili obavljanja djelatnosti, odnosno prestanka osiguranja.

Korisnik prava na starosnu mirovinu, može ostvariti pravo na ponovni izračun mirovine nakon prestanka zaposlenja ili obavljanja djelatnosti po osnovi koje je bio obvezno osiguran ako je navršio najmanje godinu dana staža osiguranja, nakon priznanja prava na mirovinu.

Korisnici invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ili zbog djelomičnoga gubitka radne sposobnosti koji nastave raditi na drugom poslu ili naknadno stupe u osiguranje i po toj osnovi navrše najmanje jednu godinu staža osiguranja, može se priznati pravo na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu ako ispunjavaju uvjete za te mirovine

TEMELJNE UDRUGE HRVATSKOG SAVEZA UDRUGA INVALIDA RADA

1. UDRUGA INVALIDA RADA I OSOBA S INVALIDITETOM
BELIŠČA I VALPOVA
2. UDRUGA INVALIDA RADA DARUVAR
3. UDRUGA INVALIDA RADA I OSTALIH OSOBA S
INVALIDITETOM GRADA DUGA RESA
4. UDRUGA INVALIDA DONJA STUBICA
5. UDRUGA INVALIDA RADA MEĐIMURSKE ŽUPANIJE
6. UDRUGA INVALIDA RADA ĐAKOVO
7. UDRUGA INVALIDA RADA GRADA KARLOVCA
8. UDRUGA INVALIDA RADA KARLOVAČKE ŽUPANIJE
9. UDRUGA INVALIDA RADA GRADA KOPRIVNICE
10. DRUŠTVO DISTROFIČARA INVALIDA CEREBRALNE I
DJEČJE PARALIZE I OSTALIH TJELESNIH INVALIDA
DUBROVAČKO NERETVANSKE ŽUPANIJE
11. DRUŠTVO INVALIDA RADA KRAPINA
12. UDRUGA OSOBA S INVALIDITETOM KRIŽEVCI
13. UDRUGA INVALIDA RADA GRADA KUTINE
14. UDRUGA INVALIDA RADA NAŠICE
15. UDRUGA INVALIDA RADA NOVA GRADIŠKA
16. UDRUGA INVALIDA RADA GRADA OSIJEKA
17. UDRUGA INVALIDA RADA PAKRAC-LIPIK
18. UDRUGA INVALIDA RADA POŽEGA
19. UDRUGA TJELESNIH I INVALIDA RADA ISTRE
20. UDRUGA INVALIDA RADA RIJEKA
21. UDRUGA OSOBA S INVALIDITETOM SAMOBOR
22. UDRUGA INVALIDA RADA GRADA SISKA
23. UDRUGA INVALIDA RADA SLATINA
24. UDRUGA INVALIDA RADA GRADA SLAVONSKOG
BRODA
25. UDRUGA INVALIDA RADA GRADA SPLITA
26. UDRUGA INVALIDA RADA GRADA SLUNJA
27. UDRUGA INVALIDA RADA ŽUPANIJE
ŠIBENSKO-KNINSKE
28. UDRUGA INVALIDA RADA GRADA VARAŽDINA
29. UDRUGA INVALIDA RADA I OSTALIH OSOBA S
INVALIDITETOM VIROVITICA
30. UDRUGA INVALIDA RADA VUKOVARA
31. UDRUGA OSOBA S INVALIDITETOM "VUKA"
VUKOVAR
32. UDRUGA INVALIDA RADA GRADA ZADRA
33. UDRUGA INVALIDA RADA INA
34. UDRUGA INVALIDA RADA ZAGREBA
35. UDRUGA INVALIDA RADA GRADA ŽUPANJE

**HRVATSKI SAVEZ UDRUGA INVALIDA RADA
CROATIAN ASSOCIATION OF SOCIETIES OF DISABLED
WORKERS**

Hrgovići 47, 10 110 Zagreb

tel: +385 1 48 29 295

fax: +385 1 48 29 076

info@hsuir.hr

www.hsuir.hr

**GRAD ZAGREB
GRADSKI URED ZA SOCIJALNU
ZAŠTITU I OSOBE S INVALIDITETOM**

Sjedište: Zagreb, Trg Stjepana Radića 1

tel. +385 1 610 1269

fax: +385 1 610 0015

www.zagreb.hr

e-mail: guszoiz@zagreb.hr

www.hsuir.hr